

«Бекитемин»

ОшМУнун илимий иштер
боюнча проректору, физика-
математика илимдеринин
кандидаты, доцент Арапбаев Р.Н.

2022-жыл

**Издөнүүчү Мамырова Махабат Каримовнанын 10.01.10. – журналистика
адистиги боюнча адистиктин кандидаттык минимумдун кошумча программасы**

Кошумча программанын мазмуну

Кыргызстан эгемендүүлүккө ээ болгондон бери аймактык гезиттер олуттуу өзгөрүүлөргө дуушар болду. Бул өзгөрүүлөр кеңири коомдук жана саясий өзгөрүүлөрдүн, экономикалык шарттардын жана басма сөз эркиндиги үчүн күрөштүн натыйжасы болуп саналат.

Советтер Союзу кулагандан кийин Кыргызстанда массалык маалымат каражаттарынын плюралиزمине күч алды. Алгач медиа чөйрөсүндө мамлекеттик түзүмдөр үстөмдүк кылып, бирок жаны жеке мессалык маалымат каражаттары пайда боло баштады. Жылдар ичинде Кыргызстандын ар кайсы облустары жана аймактары боюнча аймактык гезиттердин санында байкаларлык өсүш байкалды. Бул аймактык гезиттер жергиликтүү жаңылыктарга, окуяларга, маданиятка жана алар тейлеген аймакка тиешелүү маселелерге басым жасашат. Алар көбүнчө жергиликтүү журналисттерге алар кызмат кылган жамааттар үчүн актуалдуу болгон окуяларды чагылдыруу үчүн аянтчаны камсыздап, улуттук гезиттерге салыштырмалуу бир кыйла нюанстык жана терең перспективаны сунуштайт. Бирок, дүйнө жүзүндөгү көптөгөн басылмалар сыяктуу эле, Кыргызстандагы аймактык гезиттер да санариптик доордо кыйынчылыктарга дуушар болушту. Интернеттеги жаңылык булактарынын жана социалдык медиа платформаларынын көбөйүшү менен салттуу басма гезиттер окурмандардын адаттарын жана керектөө моделдерин өзгөртүүгө ыңгайлашууга туура келди. Көптөгөн аймактык гезиттер басылмаларынын онлайн версияларын ишке киргизүү, социалдык медиадагы аудитория менен байланышуу жана онлайн жазылуу жана жарнама сыяктуу кирешенин жаңы агымдарын изилдөө аркылуу санариптик трансформацияны кабыл алышты. Бул санариптик платформаларга өтүү аймактык гезиттерге кеңири аудиторияга жетүү жана барган сайын бири-бири менен байланышта болгон дүйнөдө актуалдуу бойдон калууга мүмкүндүк берди. Аймактык басма сөздүн эгемендүүлүктөн кийин байма-бай көбөйүшү, ар түрдүү көз карашта сыналгысы, коомдо өз ордун бекемдөөсү менен бирге кайра өзгөрүүнү белгиледи. **10.01.10. Журналистика адистиги боюнча кандидаттык экзаменде кыргыз журналистикасынын жаралышы.**

Аймактык гезиттердин өсүшүнө жана туруктуулугуна инвестиция салуу менен Кыргызстан өзүнүн медиа-экосистемасын мындан ары чыңдап, басма сөз эркиндиги жана демократиялык башкаруу принциптерин алдыга жылдыра алаары программада бааланды.

Сунуш кылган адабияттар:

1. Ахмадулин, Е.В. «Основы теории журналистики» Е.В. Ахмадулин – М.: Изд-во Юрайт, 2016. – 358 с
2. Антология: История печати в 3-х.: учеб. Пособие для студ. «Журналистика» Я. Н. Засурский, Е. Л. Вартанова. // – М.: Аспект Пресс, 2002. – Т. 1. –419 с. – (Сер. Классика журналистики).
3. Андреев, А. И. Основы теории литературно-художественного произведения. Минск, 1993.
4. Аналитические жанры газеты: Хрестоматия / Сост. В. Д. Пельт. М., 1989
5. Антонова В.И. Художественно-публицистические жанры в газетной периодике: Учеб. пособ. Саранск, 2003.
6. Адам укуктарын чагылдыруу (журналисттер үчүн колдонмо) 2015.
7. Березин В. М. Массовая коммуникация: сущность, каналы, действия М.: РИП-холдинг, 2003. 174 с.
8. Богуславская В.В. Моделирование текста: лингвосоциокульт – турная концепция: анализ журналистских текстов М.: ЛКИ, 2008. 280 с.
9. Большой Российский энциклопедический словарь. М., 2008.
10. Березина В. Г., Дементьев А.Г., Есин Б.И., Западов А.В., Сикорский Н.М. История русской журналистики XVIII – XIX веков: Учебник, М., 1963.
11. Бюхер К. Происхождение газеты: Речь, читанная в профессорском фрейне, в Лейпциге, 3 декабря 1892 г. / Пер. с нем. В. Чумикова. СПб., 1896.
12. Багдикян Б. Монополия средств информации. М., 1987.
13. Билл Ковач, Том Розенстил, Журналистиканын негиздери 2011.
14. Валгина Н. С. Теория текста. М., 2003.
15. Вартанова Е. Л. СМИ в системе творческих индустрий / Журналистика в 2008 году
16. Винтерхофф-Шпурк П. Медиапсихология. Основные принципы / Пер. с нем. О. Шипиловой. Харьков, 2007.
17. Ворошилов, В. В. История журналистики зарубежных стран – СПб.: Михайлов В. А., 2002. – 364 с
18. Ворошилов, В.В. Журналистика учеб. / В.В. Ворошилов. – 2-е изд. – СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2000. – 360 с.
19. Ворошилов В. В. Журналистика СПб.: 1999.
20. Ворошилов В. В. «Журналистика», Аналитические жанры, М., 1999.
21. Выжлецов Г. П. Аксиология культуры. СПб., 1996.
22. Гуревич П. С. Культурология: Учебник. 3-е изд., перераб. и доп. М., 1999.
23. Гачев Г. Д. Национальные образы мира: Курс лекций. М., 1998.
24. Грунт Е. В. Социологический анализ информационной культуры личности в современных условиях // Известия Уральского государственного университета. 2010. №1(73).
25. Дима, А. Принципы сравнительного литературоведения. Пер с румын. пер. с румын. / А. Дима. – М.: Прогресс, 1977. – 229 с.;
26. Дюришин Д. Теория сравнительного изучения литературы. Пер. со словац. – М., 1977. – 320 с.
27. Дзялошинский И. М. Российский журналист в посттоталитарную эпоху. М., 1996.
28. Добросклонская Т.Г. Язык средств массовой информации. М., 2008.
29. Калмыков А. А. Интернет-журналистика в СМИ: становление, развитие, профессионализация: Дис. ... д-ра филол. наук: 10.01.10. М., 2009.

30. Канетти Э. Масса и власть / Пер. с нем. М., 1997.
31. Кармин А. Философия культуры и информационном обществе: проблемы и перспективы. Научно-теоретический журнал. 2006. №2.
32. Кастельс М. Медиаконвергенция и мультимедийная журналистика. М., 2010.
33. Кириллова Н. Б. Медиакультура: теория, история, практика. М., 2008.
34. Корконосенко С. Г. Основы журналистики: Учебник. М., 2001.
35. Корконосенко С. Г. Теория журналистики: моделирование и применение. М., 2010.
36. Корконосенко С. Г. Политическая журналистика учеб. для бакалавриата и магистратуры / С. Г. Корконосенко. – М.: Юрайт, 2015. – 319 с.
37. Ким, М. Н. Основы творческой деятельности журналиста / учеб. для вузов / М. Н. Ким. – СПб.: Питер, 2011. – 400 с.
38. Малаховский, А. Очерки истории журналистики США второй половины 19 века: журналистика «позолоченного века» / А. Малаховский. – М.: Изд-во Рос. ун-та дружбы народов, 1997. – 68 с.
39. Почепцов Г. Г. Информационно-политические технологии. М., 2003.
40. Прохоров, Е. П. Введение в теорию журналистики. М., 2003.
41. Прохоров, Е. П. Терминологический аппарат – понятийно-смысловой скелет науки / Вест. МГУ. Сер. 10: Журналистика. – 2012. – № 1. – 27-38 с.
42. Пономарев, В. Хроника насилия: события июня 2010 года на юге Кыргызстана (Ошский регион) [Текст]: докл. / В. Пономарев. – М.: МОО ПЦ Мемориал, 2012. – 355с.
43. Султанова Ж.О. «Жанровое своеобразие газет Кыргызстана в первые годы переходного периода» (на материал прессы 1991-1992 гг.). // [Текст]: кандидатская диссертация Ж.О. Султановой. // Бишкек-2014-г.
44. Соловей, В. Абсолютное оружие. Основы психологической войны и медиаманипулирование – М.: Эксмо, 2015. – 320 с.
45. Свитич Л. Г. Профессия: журналист: Учебное пособие. М., 2003.
46. Средства массовой информации постсоветской России: Учебное пособие для вузов / Я. Н. Засурский, Е. Л. Варганова, И. И. Засурский и др.; под ред. Я. Н. Засурского. М., 2002.
47. Назаралиев, Ж. Движение масс или стихия толпы. Правда о кыргызской революции 2005 – Бишкек: [б.и.], 2006. – 92 с.
48. Муминов, Ф. Метод журналистики и методы деятельности журналистов: моногр. / Ф. Муминов. – Ташкент: Фан, 1998 – 287 с.
49. Маклюэн М. Понимание медиа: внешние расширения человека. М., 2007.
50. Мельник Г. С., Тепляшина А. Н. Основы творческой деятельности журналиста. СПб., 2005.
51. Михайлов С. А. Зарубежные СМИ: история и современное состояние: Учебное пособие. СПб., 2005.
52. Об информации, информационных технологиях и о защите информации: Федер. закон [от 27 июля 2006г. № 149-ФЗ] // Российская газета. 2006. № 165.
53. Уилмен, Д. Журналистские расследования: современные методы и техника / Д. Уилмен. – М.: Виоланта, 1998. – 224 с.
54. История Киргизской ССР: С древнейших времен до наших дней: в 5-ти т. / гл. ред. К.К. Каракеев. – Фрунзе: Кыргызстан, 1990, Т.4: Киргизия в 1938-1960 гг. – 480 с.
55. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие / Пер. с нем.; под ред. Д. В. Складнева. СПб., 2000.

Минимумга даярдануу үчүн суроолор:

1. Кыргыз басма сөзүнүн баштапкы жана учурдагы абалы?
2. Материал даярдоодо журналисттин кесиптик этикасы?
3. Журналисттик иликтөө кантип жүргүзүлөт жана анын даярдоо этаптары?
4. Майыптык теманы чагылдыруудагы чеберчилиги, этикасы укуктары жана кепилдиктери?
5. Кастык тилдин, медиадагы орду кандай?
6. Бүгүнкү күндөгү электрондук басма сөздүн коомдогу орду жана ролу?
7. Кыргыз радио журналистикасынын баштапкы жана учурдагы абалы?
8. Гезитке маалымат жарыялоо эрежелери?
9. Ток-шоунун түрлөрү жана бүгүнкү күндөгү орду жана ролу?
10. Журналистикакнын Заманбап жанр системасы кандай?
11. Жанрды кайра куруу процессинин негизги мыйзам ченемдүүлүктөрү жана жанрдык өзгөчөлүктөрдүн себептери?
12. Жанрдын түрү жана мазмуну диалектикасы эмнени билдирет?
13. Журналистиканын жанрлары жана типологиялык ыкмалары?
14. Журналисттик иштин негизги композициялык формаларын атаңыз?
15. Журналистиканын теориясында «жаңылык» түшүнүгү кандай маанилерде колдонулат?
16. Кайсыл жанр маалымат берүүдө, кандай негизде көп колдонулат?
17. Хрониканы жазуу чеберчилигин өздөштүрүү деген эмнени билдирет эскерүүдө?
18. Жанрлардын канча түрү бар?
19. Интервьюнун түрлөрүнүн классификациясын атаңыз?
20. Интервьюнун жанрдык ар түрдүүлүгүнө эмне себеп?
21. Кайра куруунун негизги келип чыгышы жана өнүгүү тенденциясы кандай?
22. Аналитикалык жанрлардын негизги белгилери кайсылар?
23. Кат алышуунун негизги мүнөздөмөлөрү кандай?
24. Макаланын негизги мүнөздөмөлөрү кандай?
25. Гезит рецензиясынын өзгөчөлүгү эмнеде?
26. Көркөм-публицистикалык өзгөчөлүктүн жалпы белгилери атаңыз?
27. Бүгүнкү күндө очерк жанрынын абалы кандай?

Отурумдун башчысы, ф.и.т.

Сабирава В. К.

Отурумдун катчысы, улук окутуучу

Умарова А. А.

